

Motion till riksdagen 2010/11: MJ436

av Åsa Romson och Gustav Fridolin (MP)

Återinförande av täktbestämmelserna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar att följande två stycken återinförs i början av 9 kap. 6 a § miljöbalken: "Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt ska behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som takten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- och växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande. Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord ska behovet av bruksbar jordbruksmark beaktas".

Motivering

2009 ändrades miljöbalken genom att den så kallade "stoppregeln" vid beslut om täkter togs bort. Regeln togs bort genom riksdagens beslut om regeringens proposition 2008/09:144 Enklare och bättre täktbestämmelser.

I propositionen redovisade regeringen miljöbalkens regler till skydd för biologisk mångfald. Skydd av biologisk mångfald och andra miljövärden skulle, enligt regeringen, även fortsättningsvis ha ett lika starkt skydd genom en rad andra bestämmelser i miljöbalken. Regeringen slog då fast att "Ett borttagande av stoppregeln innebär därmed inte att förutsättningarna för att bevara den biologiska mångfalden minskar" (s. 14).

Det har nu visat sig att detta var ett felaktigt påstående. Företaget Nordkalks ansökan om en täkt på Gotland har uppenbart fått en annan behandling än vad som skulle varit fallet om stoppregeln varit kvar. I december 2008 avslog miljödomstolen Nordkalks ansökan om tillstånd till täkt av kalksten (målnummer M 1826-07). Domstolen bedömde att risken för påverkan på omgivande bevarandoområden (Natura 2000) och vattentäkten Bästeträsk samt faran för hotade arter hindrade att tillstånd kunde ges. Rätten konstate-

Fel! Okänt namn på

rade att lokaliseringen var olämplig eftersom stora naturvärden stod på spel, naturvärden som för alltid skulle förloras genom täktverksamheten. Domstolen menade vidare att risken var stor för att ändrade yt- och grundvattenförhållanden skulle påverka skyddade områden, arter och Bästeträsk på ett sätt som hindrade tillstånd enligt miljöbalken. I oktober 2009 beslutade miljööverdomstolen att köra över miljödomstolen och bevilja tillstånd. Mellan domstolsbehandlingarna trädde lagändringen där stoppregeln togs bort i kraft. Genom att Högsta domstolen den 20 oktober 2010 beslutade att inte meddela prövningstillstånd står Miljööverdomstolens godkännande av tillståndet fast.

Nordkalks tillstånd på Gotland är såvitt bekant första gången de nya bestämmelserna tillämpas. Vid ett seminarium på Gotland sommaren 2010 uttryckte miljöminister Andreas Carlgren tvivel inför påståendet att lagändringen skulle ge effekten att det aktuella kalkbrottet skulle godkännas. Ministern lovade på seminariet att se över lagändringen om det visade sig att den bädade för att Nordkalks tillstånd skulle beviljas. Eftersom tillståndet beviljats enligt de nya bestämmelserna är det nu uppenbart att riksdagens ställningstagande baserades på ett missvisande besked från regeringen. Man kan inte heller räkna med att hänsyn till behovet av bruksbar jordbruksmark får tillräckligt med skydd enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Med det allt ökande globala intresset för att bevara jordbruksmark för livsmedelsproduktion i framtiden kan den regeln få ökad betydelse. Det är därför dags att återinföra de borttagna styckena. Riksdagen bör besluta att följande skrivningar tillförs i inledningen till 9 kap. 6 a § miljöbalken:

”Vid prövningen av en ansökan om tillstånd till täkt skall behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande.

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord skall behovet av bruksbar jordbruksmark beaktas.”

Stockholm den 27 oktober 2010

Åsa Romson (MP)

Gustav Fridolin (MP)